

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3696/2020
23.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиле „Societe generale bank Srbija“ АД Београд, чији је пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ... против тужених АА из ..., чији је пуномоћник Мирослав Данојевић, адвокат из ... и ББ из ..., чији је пуномоћник Иван Радошевић, адвокат из ..., ради исплате, са којом парницом је спојена парница по противтужби ради утврђења, одлучујући о ревизијама тужиле и тужене ББ изјављеним против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 3332/19 од 19.11.2019. године, у седници одржаној 23.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 3332/19 од 19.11.2019. године у делу у коме је одлучено о камати на износ главног дуга и у делу у коме је усвојен противтужбени захтев тужених и утврђено да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 12. уговора о готовинском кредиту од 22.01.2007. године, тако што се одбија као неоснован захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужена ББ да јој на износ главног дуга од 329.876,90 динара плати камату од 13.02.2014. године до исплате и противтужбени захтев тужених којим су тражили да се утврди да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 12. уговора о готовинском кредиту од 22.01.2007. године која гласи: „банка задржава право да без даље и посебне сагласности дужника ревалоризује преостали неплаћени део кредита у складу са сваком променом средњег курса евра у односу на курс истог који је важио на дан пуштања средстава у течај“ који уговор је закључен између правног претходника тужиле и ВВ, правног претходника тужених.

У преосталом делу одбијају се, као неосноване ревизије тужиле и тужене ББ изјављене против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 3332/19 од 19.11.2019. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Шапцу П 1733/16 (2014) од 15.05.2019. године, ставом првим изреке, укинута је решење о платном налогу Основног суда у Шапцу Пл. 21/14 од 30.04.2014. године. Ставом другим изреке, обавезани су тужени да тужиљи на име главног дуга исплате 315.239,97 динара, са законском затезном каматом од 13.02.2014. године до исплате и 70.037,06 динара на име неисплаћене законске затезне камате обрачунате до 12.02.2014. године и то: тужени АА на име главног дуга износ од

210.159,98 динара, са законском затезном каматом од 13.02.2014. године до исплате и на име обрачунате законске затезне камате до 12.02.2014. године износ од 46.691,37 динара; тужена ББ на име главног дуга износ од 105.079,99 динара, са законском затезном каматом од 13.02.2014. године до исплате и на име обрачунате законске затезне камате до 12.02.2014. године износ од 23.345,69 динара. Ставом трећим изреке, одбијен је, као неоснован захтев тужиље којим је тражила да се обавезу тужени да јој на име главног дуга исплате износ преко досуђеног до траженог износа од 544.502,328 динара, са законском затезном каматом од 13.02.2014. године до исплате, у делу у коме је тражила да се обавезу тужени да јој солидарно исплате на име главног дуга 544.502,28 динара, са законском затезном каматом од 13.02.2014. године до исплате, као и да солидарно исплате 70.037,06 динара на име неисплаћене законске затезне камате обрачунате до 12.02.2014. године. Ставом четвртим изреке, обавезани су тужени да тужиљи на име трошкова поступка плате 314.512,00 динара и то тужени АА 209.675,00 динара, а тужена ББ 104. 837,00 динара. Ставом петим изреке, одбијен је, као неоснован захтев тужиље за накнаду трошкова поступка на терет тужених преко досуђеног износа до траженог износа од 707.100,00 динара и у делу у коме је тужиља тражила да се обавезу тужени да јој солидарно исплате трошкове поступка. Ставом шестим изреке, усвојен је противтужбени захтев тужених АА и ББ и утврђено да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 12. уговора о готовинском кредиту број ...-...-...-...-... од 22.01.2007. године, која гласи „банка задржава право да без даље и посебне сагласности дужника ревалоризује преостали неплаћени део кредита у складу са сваком променом средњег курса евра у односу на курс истог који је важио на дан пуштања средстава у течај“ који уговор је закључен између правног претходника тужиље, као даваоца кредита и ВВ, правног претходника тужених, као примаоца кредита. Ставом седмим изреке, одбијен је, као неоснован противтужбени захтев тужене ББ којим је тражила да се утврди ништавост уговорних одредби о каматној стопи утврђеној путем конформне методе и одредби о законској затезној камати из уговора о готовинском кредиту број ...-...-...-...-... од 22.01.2007. године, закљученог између тужиље и ВВ и да се тај износ потраживања тужиље према законским наследницима ВВ умањи за износ утврђен овим одредбама. Ставом осмим изреке, одбијен је, као неоснован противтужбени захтев тужене за накнаду трошкова поступка на терет тужиље.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 3332/19 од 19.11.2019. године, укинута је првостепена пресуда и одлучено да се платни налог Основног суда у Шапцу Пл. 21/14 од 30.04.2014. године укине, а захтев тужиље је делимично усвојен и обавезана тужена ББ да тужиљи на име главног дуга исплати 329.876,90 динара, са затезном каматом од 13.02.2014. године до исплате; преко досуђеног до траженог износа од 544.502,28 динара на име главног дуга са законском затезном каматом од 13.02.2014. године до исплате и за исплату износа од 70.037,36 динара на име обрачунате, а неисплаћене законске затезне камате до 12.02.2014. године захтев у односу на тужену ББ је одбијен; одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужени АА да тужиљи исплати 544.502,28 динара на име главног дуга, са затезном каматом од 13.02.2014. године до исплате и да јој исплати 70.037,36 динара, са затезном каматом од 12.02.2014. године до исплате; усвојен је противтужбени захтев тужених АА и ББ и утврђено да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 12. уговора о готовинском кредиту број ...-...-...-...-... од 22.01.2007. године која гласи: „банка задржава право да без даље и посебне сагласности дужника ревалоризује преостали неплаћени део кредита у складу са сваком променом средњег курса евра у

односу на курс истог који је важио на дан пуштања средстава у течај“, који уговор је закључен између правног претходника тужиле и ВВ, правног претходника тужених, док је одбијен противтужбени захтев тужене ББ којим је тражила да се утврди ништавост уговорних одредби о каматној стопи утврђеној путем конформне методе и одредби о затезној камати из уговорно о готовинском кредиту бр. ...-...-...-...-... од 22.01.2007. године и да се за тај износ потраживања тужиле према туженима умањи обавеза тужених; обавезана је тужилца да туженом АА на име трошкова поступка плати 257.800,00 динара, а у односу на тужену ББ одређено је да свака странка сноси своје трошкове поступка; обавезана је тужилца да туженима АА на име трошкова жалбеног поступка плати 37.900,00 динара, одбијени су захтеви тужиле и тужене ББ за накнаду трошкова жалбеног поступка. Допунским решењем Гж 3332/19 од 06.02.2020. године допуњено је решење о трошковима другостепеног поступка садржано у пресуди Апелационог суда у Новом Саду Гж 3332/19 од 10.11.2019. године, тако што је тужилца обавезана да туженом АА поред досуђеног износа од 37.900,00 динара исплати још и износ од 18.400,00 динара, укупно 56.300,00 динара, док је одбијен захтев туженог АА за исправку пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 3332/19 од 19.11.2019. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, благовремено су изјавили ревизије и то тужилца против одлуке у одбијајућем делу, а тужена ББ против одлуке у усвајајућем делу, због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20), Врховни касациони суд је утврдио да су ревизије делимично основане.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, између правног претходника тужиле и правног претходника тужених ВВ закључен је 22.01.2007. године уговор о готовинском кредиту, којим је банка одобрила ВВ наменски кредит за рефинансирање дугова у висини од 370.000,00 динара, са роком отплате 96 месеци и месечном каматном стопом у висини од 1,024%, уз депозит од 20%, са месечном ратом од 6.072,25 динара, уз ефективну каматну стопу од 14.03%, а у свему према плану отплате који је саставни део уговора. Према члану 12. уговора банка је задржала право да без даље и посебне сагласности дужника ревалоризује преостали неплаћени део кредита у складу са сваком променом средњег курса евра у односу на курс истог који је важио на дан пуштања средстава у течај. Истог дана закључен је и уговор о ороченом наменском депозиту, чији је предмет био депозит у износу од 925 евра, који депонент депонује код банке на рачун као средство обезбеђења потраживања банке из уговора о готовинском кредиту, одређено је да ће банка на депонована средства плаћати камату према тарифи банке важеће на дан закључења основног уговора, као и да наменски депозит и камата остају на рачуну банке до коначног измирења свих обавеза депонента насталих из основног уговора, а банка се обавезала да одмах по наплати потраживања из основног уговора ослободи средства депозита и да их заједно са приписаном каматом стави на располагање депоненту, а у случају да депонент не измири своје обавезе из основног

уговора банка је овлашћена да без посебне сагласности депонента из средстава депозита и пласиране камате наплати своје доспело потраживање.

ВВ преминула је 23.06.2008. године, и решењем Општинског суда у Шапцу од 22.10.2008. године за њене наследнике оглашена су њена деца, тужени АА на 2/3, а тужена ББ на 1/3 непокретне имовини, док је ББ у целости наследила акције акцијског фонда АД Београд, АД Аеродром „Никола Тесла“ Београд, НИС АД Нови Сад и „Телеком Србија“ АД. У решењу је констатовано да је оставиља имала дуг по основу уговора о готовинском кредиту. Тржишна вредност непокретности које су ушле у оставинску масу иза пок. ВВ на дан 23.06.2008. године укупно износи 968.780,70 динара, а вредност наслеђених акција 6.950,00 динара. Након што је ВВ преминула, тужени АА је вратио дугове које је његова мајка за живота направила, у укупном износу од 9.800 евра, о чему су сачињене признанице и уговор. Стање дуга по уговору о кредиту на дан 12.02.2014. године износи 749.102,11 динара, од чега је главница 315.239,97 динара, уговорена камата 132.706,78 динара, ревалоризација 96.555,53 динара и законска затезна камата 204.599,83 динара, а када се одузме износ депозита са каматом дуг износи 614.539,34 динара.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је делимично усвојио захтев тужиље и обавезао тужене да тужиљи на име главног дуга укупно плате 315.239,90 динара, са каматом од 13.02.2014. године до исплате и 70.037,06 динара на име неисплаћене законске затезне камате обрачунате до 12.02.2014. године, до висине наслеђене имовине. Одлучујући о противтужбеним захтевима тужених, првостепени суд је усвојио противтужбени захтев тужених и утврдио да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 12. уговора о готовинском кредиту од 22.01.2007. године, док је одбио противтужбени захтев тужене ББ којим је тражила да се утврди ништавост уговорних одредби о каматној стопи утврђеној путем конформне методе и одредби о законској затезној камати из уговора о готовинском кредиту од 22.01.2007. године и да за тај износ потраживања тужиље према туженима умањи обавезу тужених.

По оцени Врховног касационог суда правилно је другостепени суд закључио да нису ништаве одредбе уговора о начину обрачуна камате конформном методом и затезној камати, с обзиром да се ради о уговорним одредбама, које нису противне принудним прописима и стим у вези правилно одлучио када је одбио, као неоснован противтужбени захтев тужене ББ, којим је тражила да се утврди ништавост тих одредби уговора о кредиту.

Уговором о кредиту, који је закључен између правних претходника странака 22.01.2007. године уговорен је начин обрачуна уговорене камате и то конформном методом. С обзиром да је чланом 400. став 3. Закона о облигационим односима прописано да се одредбе члана 400. став 1. и 2., којима је прописана забрана анатоцизма, не односе на кредитно пословање банака и других банкарских организација, то тужиља има право на обрачун укупног потраживања на начин како је то уговорено, а све до дана доспелости потраживања, а тек након тога, на укупно обрачунато потраживање, применом стопе уговорених камата и начина обрачуна уговорених камата, банка би имала право да захтева само законску затезну камату обрачунату методом простог каматног обрачуна. Осим тога, Закон о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“ бр. 36/2011), који је донет

након закључења уговора о готовинском кредиту, али чије се одредбе према прелазним и завршним одредбама тог закона могу применити у овом случају, с обзиром да није извршена отплата износа по уговору о кредиту, у члану 19. прописује да уговор о кредиту мора да садржи метод који се примењује приликом обрачуна камате, при чему се наводи могућност и конформне методе. Супротно наводима ревизије тужене ББ, одлуком Уставног суда Уж 82/09 од 12.07.2012. године јесте утврђено да је конформни метод обрачуна законске затезне камате неуставан, али Закон о висини стопе затезне камате се односи на затезну камату, а не на уговорену камату.

Стога су неосновани наводи ревизије тужене ББ о погрешној примени материјалног права.

Основано се ревизијом тужиље указује да је другостепени суд погрешно применио материјално право када је усвојио противтужбени захтев тужених и утврдио да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 12. уговора о готовинском кредиту од 22.01.2007. године, која гласи: „банка задржава право да без даље и посебне сагласности дужника ревалоризује преостали неплаћени део кредита у складу са сваком променом средњег курса евра у односу на курс истог који је важио на дан пуштања средстава у течај“. Наиме, права и обавезе из уговора о кредиту прописана су чланом 1065. Закона о облигационим односима. Сагласно тој одредби уговором о кредиту се конституише обавеза банке – даваоца кредита да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено време, за неку намену или без намене, а корисник кредита се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин утврђен уговором. Уговор о кредиту се закључује у писаној форми, што значи да се у писаном тексту уговора о кредиту мора утврдити износ кредитних средстава, услови давања и коришћења кредита и враћања примљених новчаних средстава по том основу. Међутим, уговор о кредиту је израз воље уговорних страна, зато су давалац и корисник кредита овлашћени да својом вољом пропишу додатне клаузуле од значаја за начин обрачуна и отплату кредитних средстава. Уговорне одредбе о валутној клаузули, регулисане су ради заштите банке и очувања реалне вредности одобреног и исплаћеног динарског износа кориснику кредита. Конституисање валутне клаузуле има правно утемељење у одредби члана 15. Закона о облигационим односима, јер се њеном применом обезбеђује очување, односно успоставља једнакост узајамних давања даваоца и корисника кредита. Осим тога, уговарње валутне клаузуле допуштено је и у складу са чланом 34. став 8. Закона о девизном пословању, као и са чланом 395. Закона о облигационим односима. Сагласно тим законским одредбама, валутна клаузула представља дозвољен правни посао уговарања у девизима у Републици Србији, с тим што се плаћање врши у динарима по курсу валуте вредновања у тренутку испуњења обавезе. На тај начин је опредељен циљ валутне клаузуле, као инструмента очувања реалне вредности динарског износа кредитних средстава од умањења њихове вредности у односу на тржишни курс одређене стране валуте на дан плаћања. Стога, супротно закључку другостепеног суда, могућност уговарања валутне клаузуле је прописана законом и није противна принудним прописима, јер ни једном одредбом закона није забрањено уговарање такве клаузуле. Стога се не може прихватити, као правилан закључак другостепеног суда да је вредност узимања и давања у конкретном случају очувана кроз уговорну или затезну камату, јер је право повериоца на затезну камату прописано за случај доцње дужника у извршењу новчане обавезе и нема за циљ очување вредности новца, већ представља санкцију за дужника, због неблаговременог

извршења новчане обавезе, а уговорна камата је накнада (добит) банке за пружену финансијску услугу.

Са наведених разлога, Врховни касациони суд је применом члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у ставу првом изреке.

Супротно наводима ревизије, правилно је одлучио другостепени суд када је обавезао само тужену ББ да тужиљи на име главног дуга исплати 329.876,90 динара, до висине вредности наслеђене имовине, а преко тог износа одбио као неоснован захтев тужиље, као и захтев тужиље у односу на туженог АА.

Наиме, мајка тужених ВВ своје обавезе из уговора о кредиту, који је закључила са правним претходником тужиље није испунила. Вештачењем је утврђено да је висина главног дуга 315.239,97 динара, уговорена камата 132.706,78 динара, ревалоризација 96.555,53 динара, законска затезна камата 204.599,83 динара, што укупно износи 749.102,11 динара, а када се одузме износ депозита са каматом дуг износи 614.539,34 динара. ВВ је преминула 23.06.2008. године, а тужени су њени законски наследници. Укупна вредност наслеђених непокретности иза ВВ у време њене смрти је 968.780,70 динара, а вредност наслеђених акција 6.950,00 динара. С обзиром да је тужени АА након што је ВВ преминула, вратио њене дугове у укупном износу од 9.800 евра, што је знатно више од вредности наслеђене имовине, то је правилна оцена другостепеног суда да је у односу на овог туженог захтев тужиље неоснован. Међутим, како је вредност наслеђене имовине тужене ББ 329.876,90 динара, то је правилан закључак другостепеног суда да тужиља има право да само у односу на тужену ББ потражује дуг до висине вредности наслеђене имовине. Ово, јер наследник сходно члану 222. Закона о наслеђивању одговара за оставиочеве дугове до висине свог наследног дела. Када има више наследника, они одговарају солидарно за дугове оставиоца и имају се измирити из заоставштине оставиоца, али тако да сваки наследник одговара до висине вредности свог наследног дела, па је правилан закључак другостепеног суда да је у овом случају једино тужена ББ у обавези да тужиоцу исплати део дуга до висине њеног наслеђеног дела, с обзиром да је тужени АА доказао да је вратио дугове покојне ВВ, а чија висина знатно превазилази висину наслеђене имовине. Чињеница је да се утврђивање висине вредности заоставштине могло утврдити и у извршном поступку, међутим, овде се ради о специфичној ситуацији, јер је у току поступка на несумњив начин утврђено да је у односу на туженог АА наслеђена имовина иза смрти пок. ВВ исцрпљена исплатама повериоцима, па би у односу на њега вођење било каквог другог поступка било беспотребно, док је захтев у односу на тужену ББ делимично основан с обзиром да је правилном применом материјалног права другостепени суд најпре утврдио вредност наслеђене имовине и висину дуга ВВ, па стога тужена ББ одговара за дуг до висине наслеђене имовине.

Међутим, с обзиром да је утврђено да је вредност наслеђене имовине ББ 329.876,90 динара, на колико је и обавезана да плати тужиљи, то се не може прихватити као правилан закључак другостепеног суда да тужиља има право на законску затезну камату од 13.02.2014. године до исплате, с обзиром да би досуђени износ са каматом био далеко виши од вредности наслеђене имовине, са којих разлога је Врховни касациони суд преиначио другостепену одлуку у делу у коме је одлучено о камати и одбио, као неоснован захтев тужиље за исплату камате на износ од 329.876,90 динара, од 13.02.2014. године до исплате.

Са напред наведених разлога, одлучено је као у ставу првом и другом изреке, применом члана 414. став 1. и 416. став 1. ЗПП.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић